

Stenogramm

XIII Riigikogu, IV Istungjärk, täiskogu korraline istung

Neljapäev, 17.11.2016, 10:00

Toimetatud

10:00 Istungi rakendamine

1. 10:01 Horvaatia Vabariigi Euroopa Majanduspiirkonnas osalemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (284 SE) teine lugemine

2. 10:08 Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse eelnõu (262 SE) teine lugemine

3. 10:17 Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (288 SE) esimene lugemine

10:00 Istungi rakendamine

10:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tere hommikust, head kolleegid! Alustame Riigikogu täiskogu IV istungjärku 8. töönädala neljapäevast istungit. Kõigepealt on võimalik üle anda eelnõusid või arupärimisi. Eelnõude ega arupärimiste üleandmise soove ei ole. Palun teeme kohaloleku kontrolli!

Kohaloleku kontroll

Kohalolijaks registreeris ennast 73 Riigikogu liiget, puudub 28.

1. 10:01 Horvaatia Vabariigi Euroopa Majanduspiirkonnas osalemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu (284 SE) teine lugemine

10:01 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme tänase päevakorra juurde. Täna on meil kolm päevakorrapunkti. Esimene neist on Vabariigi Valitsuse algatatud Horvaatia Vabariigi Euroopa Majanduspiirkonnas osalemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu 284 teine lugemine. Ettekandjaks palun majanduskomisjoni liikme Deniss Boroditši!

10:01 Deniss Boroditš

Härra esimees! Head kolleegid! Ütlen lihtsalt meeldetuletuseks, et see leping, mis täna siin ratifitseerimisel on, kehtestab riigi Euroopa Majanduspiirkonnaga ühinemise tingimused. Lepinguosalised on kõik 27 EL-i liikmesriiki ning Norra, Island ja Liechtenstein. Nagu me kõik teame, Horvaatiast sai 1. juulil 2013 Euroopa Liidu 28. liikmesriik. Laienemislepingu sõlmimise vajadus tuleneb Horvaatia ühinemislepingust Euroopa Liiduga, mis kirjutati alla 9. detsembril 2012. EMP lepingu artikli 128 kohaselt peab iga riik, kes Euroopa Liiduga liitub, ratifitseerima sellekohase lepingu.

Mäletan eelmise arutelu ajal esitatud küsimust, kas Horvaatia on ka ise selle lepingu ratifitseerinud. Vastan, et jaa, on küll, see toimus 24. märtsil 2015. Teine küsimus, mis meil eelmisel korral siin saalis õhku jäi, oli selle kohta, mitu riiki on praeguseks jõudnud selle lepingu ratifitseerida. Vastus on 13 riiki, seega veel mitte kõik.

Menetluslikest otsustest. Majanduskomisjon arutas eelnõu teiseks lugemiseks ettevalmistamist 7. novembril k.a. Muudatusettepanekuid tähtajaks, mis oli 3. november, ei laekunud. Komisjon ise ka ettepanekuid ei teinud. Seega võtsime vastu otsuse saata eelnõu täiskogu päevakorda 17. novembriks ehk tänaseks ja tegime ettepaneku panna see lõpphääletusele.

10:03 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Aivar Kokk, palun!

10:03 Aivar Kokk

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kas komisjonis oli ka arutelu all, mis kasu toob see Eesti majandusele? Mis on plusspooled?

10:03 Deniss Boroditš

Seda me arutasime siis, kui meil oli esimese lugemise arutelu, sest tookord tekkis selle kohta küsimusi. Kuivõrd me oleme juba praegu Euroopa Liidu liige, nagu on ka Horvaatia 2013. aastast, siis Eesti majanduses midagi ei muutu.

10:04 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Viktor Vassiljev, palun!

10:04 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea Deniss! Mul on samalaadne küsimus. Kas me täidame praeguse hääletamisega lihtsalt mingit internatsionaalset kohustust ja lööme kummitempli alla või on meil loota ka mingisugust reaalselt kasu Horvaatiast, mis asub meist küllaltki kaugel?

10:04 Deniss Boroditš

Jällegi tuletan meelde, et Horvaatia on nüüdseks Euroopa Liidu liige. Me oleme samas majandusruumis, nii Horvaatia kui ka Eesti, järelikult õigused ja kohustused tulenevad sellest. Nagu ma alguses oma ettekandes ütlesin, Euroopa Majanduspiirkonna lepingu artikkel 128 ütleb, et iga Euroopa riik, kellest saab Euroopa Liidu liige, peab taotlema lepingu osalisriigiks saamist. Seega on see formaalne protseduur, mida me ka järgime. Aga nagu ma juba mainisin, sisu poolest, majanduse mõttes ei muutu Horvaatia ega ka Eesti jaoks mitte midagi.

10:05 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, lugupeetud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas fraktsioonidel on soovi avada läbirääkimisi? Kõnesoove ei ole. Eelnõu kohta muudatusettepanekuid tehtud ei ole. Juhtivkomisjoni ettepanek on panna eelnõu 284 lõpphääletusele ja me läheme lõpphääletuse juurde. Lugupeetud kolleegid, panen hääletusele Vabariigi Valitsuse algatatud Horvaatia Vabariigi Euroopa Majanduspiirkonnas osalemise lepingu ratifitseerimise seaduse eelnõu 284. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Poolt hääletas 87 Riigikogu liiget, vastuolijaid ega erapooletuid ei olnud. Eelnõu on seadusena vastu võetud.

2. 10:08 Väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse eelnõu (262 SE) teine lugemine

10:08 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Tänapäevane teine päevakorrapunkt on väliskomisjoni algatatud väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse eelnõu 262 teine lugemine. Ettekandjaks palun põhiseaduskomisjoni liikme Andres Anvelt!

10:08 Andres Anvelt

Tere hommikust, kolleegid! Lubage mul jagada teiega väljasõidukohustuse ja sissesõidukeelu seaduse muutmise seaduse eelnõu teise lugemise arutelul kõneldut. Meeldetuletuseks, väliskomisjoni algatatud eelnõu eesmärk on täiendada ja täpsustada välismaalasele sissesõidukeelu kehtestamise õiguslikke aluseid. Eelnõu läbis Riigikogus esimese lugemise s.a 28. septembril. Muudatusettepanekute esitamise

tähtajaks ettepanekuid ei laekunud. Küll aga tegi Vabariigi Valitsus oma ettepanekud ja komisjon arutas, kas esitada need ka muudatusettepanekutena siia suurde saali. Valitsuse muudatusettepanekute kavandit selgitasid komisjonis Siseministeeriumi kodakondsus- ja rändepoliitika osakonna juhataja Ruth Annus ja sama osakonna nõunik Ele Russak.

Esimene muudatusettepanek näeb ette, et nimetatud eelnõusse lisatakse sissesõidukeelu alusena peale rassilise, usulise või poliitilise vihkamise ka rahvuslik vihkamine. Sellisel juhul oleks kõnealune säte vastavuses põhiseaduse sõnastusega. Komisjon otsustas seda muudatusettepanekut toetada. Teine muudatusettepanek laiendab sissesõidukeelu kohaldamise aluste ringi. Lisandus julgeolekuasutuse ohuhinnang – leiti, et ka seda võiks arvesse võtta. Küsimus on selles, et sissesõidukeeld peab igal juhul olema personaalne. Ja ainult soovitusel ei piisa, tegemist peab olema konkreetse ettepanekuga konkreetse isiku suhtes, milles näidatakse ära põhjuslik seos isiku ja tema kujutatava julgeolekuohu vahel. Ka see muudatusettepanek läks hääletusele ja komisjon otsustas selle esitada.

Kolmas muudatusettepanek puudutab sissesõidukeelu alust juhul, kui ei ole ära näidatud põhjuslikku seost, miks peaks Eesti ühe või teise isiku suhtes seda kohaldama. Ainuüksi asjaolu, et teine riik on kehtestanud isikule sissesõidukeelu, ei ole automaatne alus selleks, et Eesti peaks seda kohaldama. Eelnõu punktis 5 oleva eesmärgi realiseerimiseks on Siseministeerium teinud ettepaneku täiendada sissesõidukeelu kohaldamise alust, mis praegu räägib üksnes ohust Eesti julgeolekule ja avalikule korrale või teiste isikute tervisele. Ministeeriumi ettepaneku järgi täieneks see niimoodi, et keeldu võiks kohaldada ka isiku suhtes, kes ohustab mõne teise Euroopa Liidu või NATO liikmesriigi julgeolekut, avalikku korda või teiste isikute tervist. Põhimõtte puudutab regionaalsete sissesõidukeeldude kohaldamist. Näiteks, kui Läti Vabariik on kehtestanud isikule sissesõidukeelu, siis selle keelu kasulik mõju ei saabu, kui see isik tuleb Eestisse, sest Eesti ei suuda kontrollida, kas isik liigub edasi Läti Vabariiki või jääb hoopis Eestisse Läti piiri äärde ning tegeleb seal avaliku korra või riigi julgeoleku ohustamisega. Samuti tehti ettepanek jätta juba kehtivast seadusest välja sõna "kõlblus", sest niisugune määratlus on seaduse teksti pandud selle koostamise hetkel, aga praktikas seda kunagi kasutatud ei ole ning praeguseks on selge, et mõiste läheb vastuollu nii Euroopa Liidu õigusega kui ka Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga. Muudatusettepanek läks hääletusele ja läbis selle poolthääletega.

Neljäs muudatusettepanek on selle kohta, et Vabariigi Valitsus saab oma tööd korraldada ilma, et seadusandja peaks ette ütleva, et Siseministeerium põhjendatud juhtudel kuulab ära Välisministeeriumi arvamuse. Siseministeerium kaasab alati Välisministeeriumi juhtudel, kui see on asjakohane. Seni ei ole ministeeriumidevahelise koostööga kunagi probleeme olnud, seetõttu ei ole mõistlik seda seadusega reguleerida. Ka see muudatusettepanek läbis komisjoni hääletuse ja on lisatud seaduseelnõu muudatusettepanekute kavandisse.

Viimane ehk viies muudatusettepanek. Kehtivas seaduses sätestatud sissesõidukeelu kohaldamist ei põhjendata. Tegelikult see nii ei ole, sest kohtupraktika on juba ammu selline, et kõiki haldusakte tuleb motiveerida ning otsuseid põhjendatakse väga põhjalikult ja üksikasjalikult. Seetõttu on Siseministeeriumi ettepanek sätestada, et sissesõidukeelu kohaldamist põhjendatakse ulatuses, mis ei ole vastuolus riigi julgeolekuhuvidel. Samuti tegi Siseministeerium ettepaneku tunnistada kehtetuks säte, mis nägi ette, et sissesõidukeelu kohaldamist ei põhjendata. Komisjon hääletas ka seda muudatusettepanekut ja otsustas selle esitada.

Edasised olid menetluslikud otsused. Otsustati teha ettepanek võtta eelnõu täiskogu päevakorda 17. novembriks ehk tänaseks (konsensusel) ning teha ettepanek teine lugemine lõpetada, selle poolt olid Laanet, Sepp, Anvelt, Muuli ja Luik ning erapooletuks jäid Ott, Madison, Stalnuhhi ja Ernits. Aitäh!

10:14 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Viktor Vassiljev, palun!

10:14 Viktor Vassiljev

Aitäh, härra juhataja! Hea ettekandja! Siin on juttu sellest, et meil on võimalik keelata autokraatlike režiimide esindajate sissesõitu. Kes annab pädeva dokumendi ja kuidas tõestatakse, et mingisugune mingisugusel maal eksisteeriv režiim on autokraatlik, diktaatorlik või mis tahes? Kas seda otsustatakse ajalehtede pealkirjade alusel või nõutakse mingit dokumenti? Kes on see institutsioon, kes tunnistab ühe või teise režiimi inimvaenulikuks?

10:15 Andres Anvelt

Aitäh! Tegelikult ma juba rääkisin sellest muudatusettepaneku nr 2 juures. Nimelt, kaitsepolitsei koostab riigis ohuhinnangud, mille alusel tehakse üks või teine otsus.

10:15 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andre Sepp, palun!

10:15 Andre Sepp

Aitäh, austatud juhataja! Hea ettekandja! Küsimus on sissesõidukeelu põhjendatuse kohta. Sellest oli meil ka komisjonis pikemalt juttu, et nüüd ei saa ette tuua lihtsalt julgeolekukaalutlust, vaid sissesõidukeeld tuleb ära põhjendada. Tegemist võib aga olla kas delikaatsete isikuandmetega või tõsist julgeolekuohtu kujutavate asjadega, mida ei ole mõistlik avalikustada. Kuidas see sinu arvates tegelikkuses toimima hakkab? Mõistagi on seda vaja kohtus vaidlustamiseks, aga siiski, kuidas oleks võimalik seda otsuses põhjendada? Kas ministeeriumi selgitused olid sinu jaoks selged?

10:16 Andres Anvelt

Aitäh! Kindlasti tuleb siin iga kaasuse puhul erinevalt läheneda. Aga tegemist on halduskohtu otsusega, nii et kui riik on sissesõidukeeldu kohaldanud ja see on vaidlustatud, siis teoreetiliselt on võimalik kuulutada halduskohtu istung kinniseks, kui on vaja minna peensustesse. Tegelikult on sellised võimalused meie õigusruumis täitsa olemas.

10:16 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Kas kolleegidel on soov avada läbirääkimised? Läbirääkimiste soovi ei ole.

Eelnõu kohta on esitatud viis muudatusettepanekut ja me vaatame need üheskoos läbi. Esimese muudatusettepaneku on esitanud põhiseaduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht on seda arvestada täielikult. Teine muudatusettepanek on samuti põhiseaduskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Kolmanda muudatusettepaneku on teinud põhiseaduskomisjon, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Neljas muudatusettepanek on põhiseaduskomisjoni esitatud, juhtivkomisjoni seisukoht: arvestada täielikult. Viimane, viies muudatusettepanek on põhiseaduskomisjonilt ja juhtivkomisjoni seisukoht on arvestada seda täielikult. Oleme muudatusettepanekud läbi vaadanud. Juhtivkomisjoni ettepanek on eelnõu 262 teine lugemine lõpetada. Teine lugemine on lõppenud.

3. 10:17 Sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu (288 SE) esimene lugemine

10:17 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Läheme edasi. Täna kolmas päevakorrapunkt on Eesti Keskerakonna fraktsiooni algatatud sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 288 esimene lugemine. Palun ettekandjaks Riigikogu liikme Kadri Simsoni!

10:18 Kadri Simson

Lugupeetud istungi juhataja! Head kolleegid! Tutvustan teile sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. See eelnõu on reageering eelmisele aastale, kui valitsus algatas sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse – sellesama seaduse, mida meie täna omakorda muutma oleme asunud. Toona muudeti sellega seitset eri seadust, teiste seas sotsiaalmaksuseadust, ja lubati sotsiaalmaksu määra langetada 2017. aasta 1. jaanuarist 33% -lt 32,5%-le (sotsiaalmaksu ravikindlustuse osa 13%-lt 12,5%-le). Lubadus oli ka selline, et aastal 2018 jätkub pooleprotsendiline langetus.

Kõnesoleva eelnõu eesmärk on loobuda sotsiaalmaksu määra vähendamisest 2017. ja 2018. aastal, seega säilitada praegune olukord, kus sotsiaalmaksu määr on 33%. Kui eelnõu muutub seaduseks, siis

jääb sotsiaalmaksu määr ka tulevikus 33%-le. Me leiame, et kõige parem maksukeskkonna stabiilsuse tagamine ongi see, kui maksudega mõttetuid jõnksatusi ei tehta. Kuna Riigikogu enamus on nagunii leidnud, et sotsiaalmaksu langetamine praeguses olukorras ei ole mõttekas ja see peab jääma 33%, siis ei ole mõtet ka ettevõtjatele pooleks aastaks lisaregulatsioon tekitada.

Eelnõu mõjudest. Eelnõul on positiivne mõju riigieelarvele. Sotsiaalmaksu määra langetamine alates 2017. aasta 1. jaanuarist 0,5% võrra ja 2018. aasta 1. jaanuarist veel 0,5% võrra oleks vähendanud sotsiaalmaksu laekumist 2017. aastal 33,8 miljonit eurot (eelmise aasta andmetel), 2018. aastal 86 miljoni ja 2019. aastal juba 91 miljoni euro võrra.

Räägin natuke ka sellest, kuidas üldse tekkis sotsiaalmaksu määra langetamine, mis praegu vajab muutmist. Mõõdunud aastal andis valitsus Riigikogule menetleda sellesama sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu. Alguses oli näha, et valitsus algatas kolm eraldiseisvat eelnõu: sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu, samuti käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu ning kolmandaks, alkoholi-, tubaka-, kütuse- ja elektriaktsiisi seaduse muutmise seaduse eelnõu. Mingis etapis liideti kõik maksumuudatused üheks kobareelnõuks ja esitati Riigikogule. Seejuures menetleti seda sellisel viisil, et muudatusettepanekute tegemiseks anti tavapärase kümne päeva asemel kõigest kolm päeva. Lõpuks ei toimunud ka normaalset hääletust, vaid maksumuudatused seoti ühte punkti peaministri usaldushääletusega. Selles kobaras oli nii maksulangetus, mida me praegu ümber teeme, kui ka ridamisi maksutõuse. Majanduskeskkonna halvendamise mõttes tooksin kindlasti esile aktsiisimaksu tõusud, eelkõige diislikütuse ja bensiini oma, samuti majutusasutuste käibemaksu märkimisväärse tõusu.

Kõnealuse eelnõu puhul, sotsiaalmaksu 33%-le jätmise puhul on arutatud seda, kes on sama määra säilimise korral kasusaaja või kahjusaaja. Mul õnnestus saada kätte õiguskantsleri kiri rahanduskomisjoni esimehele, Reformierakonna liikmele Remo Holsmerile. Kirjas nendib õiguskantsler, et sotsiaalmaksu langetamise sihtrühma ja eesmärke vaadates ei ole lihtne öelda, kes on või pidi olema tegelik muudatusest kasusaaja. Sotsiaalmaks otseselt töötajat ei puuduta, see on tööandja maks. Kui mõelda, mida tööandja pooleprotsendilisest alandamisest võidab, siis keskmise palgaga töötaja puhul on võit pigem tagasihoidlik. Kui me vaatame viimase statistilise näitaja järgi keskmist palka, siis praeguses seisus, kui sotsiaalmaks on 33%, maksab tööandja ühe töötaja pealt 349,8 eurot. Pooleprotsendilise langetuse järel oleks summa 344,5 eurot. Võit ühe töötaja kohta kuus oleks 5,3 eurot. Seega, üks piisavalt suur ettevõtte, kus on kümme töötajat, kes saavad korralikku keskmist palka, võidaks aastaks 636 eurot.

Õiguskantsler on analüüsinud, kas selline võit on võrreldav mõne eelmise maksutõusuga. Ta võrdles seda ka eelmise, palju vastuolu tekitanud käibemaksutõusuga ja tõi näite, et käibemaksu muutmise korral peavad jaekaubandusettevõtted muutma kaupade hindu. Seda aga pole võimalik lühikese aja jooksul teha. Sotsiaalmaksu langetamise ärajätmisest ei tulene ettevõtjatele võrreldavat halduskoormust, mistõttu saab ettevõtjale antud kohanemisaeg olla lühem.

Ma ei hakka teile praegu pikemalt rääkima nendest maksutõusu otsustest, mis on Riigikogus vastu võetud kiirkorras, sest hetkel ei käi jutt mitte maksutõusust, vaid sellest, et praegu on sotsiaalmaksu määr 33% ja see jääb nii ka järgmisel aastal. Täna tähelepanu eest!

10:24 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Remo Holsmer, palun!

10:24 Remo Holsmer

Aitäh! Maksukorralduse seaduse § 4¹ ütleb, et maksuseaduse, samuti selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Praegu soovite te selle eelnõuga just nimelt makse tõsta, sest sotsiaalmaksu langetus on juba seadustatud. Õiguskantsler on viidanud, et õiguspärase ootuse piiramine ehk praegusel juhul maksulangetuse ärajätmine mõnenädalase etteteatamisega nõuaks erakordselt kaalukaid põhjuseid. Tema ametkonna nõunikud neid ei leidnud. Miks te kavatsete rikkuda maksukorralduse seadust? Ma tuletan meelde, et kaubanduskoja eestvõttel sai siin saalis eelmises koosseisus konsensusena kokku lepitud kuuekuuline etteteatamise aeg.

10:25 Kadri Simson

Te tsiteerite endale sobivalt õiguskantsleri seisukohta. Tegemist on esimese lugemisega. Enne teist lugemist on võimalik teha muudatusettepanekuid, nii et õiguskantsler leiaks kõik olevat seaduspärase.

10:26 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aivar Sõerd, palun!

10:26 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Ma jätkan siitsamast ja puudutan põhimõtet, et maksuseaduse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab jääma kuus kuud. Õiguskantsler on rahanduskomisjonile just hiljuti, nendel päevadel kirjutanud, et seda reeglit võib eirata siis, kui selleks on olulised ja kaalukad põhjused. Ta toob näiteks, et maksude ootamatu äkiline muutmine on mõistetav olukorras, kus riiki on ootamatult tabanud majanduskriis, looduskatastroof või muu *force majeure*. Milline majanduskriis või katastroof on teie hinnangul praegu meie majandust tabanud, et peaks rikkuma maksukorralduse seaduse sätet, mille järgi maksuseaduse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab jääma vähemalt kuus kuud?

10:27 Kadri Simson

Täna küsimuse eest! Alustasite oma küsimust õiguspärasest ootusest. Ma tsiteerin põhiseaduse kommenteeritud väljaannet: "Õiguspärane ootus ei tähenda, et isikute õiguste piiramine või soodustuste lõpetamine on üldse lubamatu. Õiguspärase ootuse põhimõte ei nõua kehtiva regulatsiooni kivistamist – seadusandja võib õigussuhteid vastavalt muutunud oludele ümber kujundada ning sellega paratamatult halvendada mõnede ühiskonnaliikmete olukorda." Praegu me arutame sotsiaalmaksu määra samaks jätmist. See annaks ilmselgelt võimaluse tagasi pöörata teisi maksutõuse, mis Reformierakonna juhtimisel on tehtud. Mainin siinkohal majutusasutuste käibemaksu ja ka kütuseaktsiisi tõusu. Peale selle, et õiguskantsler viitab õiguspärasele ootusele, ütleb ta, et õiguspärase ootuse põhimõtte kõrval on oluline ka *vacatio legis*'e põhimõte, st seadusmuudatustega kohanemiseks tuleb normiadressaatidele anda mõistlik aeg. Kehtiva seaduse järgi on sotsiaalmaksu määr 33%. Seaduseelnõu ütleb, et ka 1. jaanuarist 2017 jääb kehtima 33% määr.

10:28 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Andre Sepp, palun!

10:28 Andre Sepp

Aitäh, austatud istungi juhataja! Hea ettekandja! Jätkuks kolleeg Remo Holsmeri küsimusele, millele te vastasite, et esimene lugemine käib ja on plaanis teha muudatusi, on mul omakorda küsimus. Milliseid muudatusi on plaanis teha? Kas konkreetseid muudatusi sellesse seadusesse? Või leiate, nii nagu teie vastustest on aru saada, mitmesuguseid tõlgendusi õiguskantsleri hinnangule seaduse kohta?

10:28 Kadri Simson

Täna tuleb teha otsus, et esimene lugemine lõpetatakse. Seejärel on meil kõigil, ka teil, võimalik teha muudatusettepanekuid kümne tööpäeva jooksul. Olles pikalt olnud opositsioonis, kus algatatud seaduseelnõudele tuleb teha muudatusettepanekuid, saan öelda, et kümme tööpäeva on piisav, et need välja töötada. Teeme kõike kordamööda, lõpetame täna esimese lugemise.

10:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Igor Gräzin, palun!

10:29 Igor Gräzin

Mis juhtus?

10:29 Kadri Simson

See on filosoofiline küsimus. Ma arvan, et küsimus, mis juhtus, on Igor Gräzinil õige esitada oma erakonna juhtkonnale.

10:29 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Keit Pentus-Rosimannus, palun!

10:29 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Hea ettekandja! "Kokku jääb tööjõumaksude vähendamise tõttu inimestele ja ettevõtjatele kätte 100 miljonit eurot rohkem. Seda saab tarbida, säästa või investeerida. Järgmisel neljal aastal kokku on see summa aga juba 800 miljonit eurot, mis otseselt toetab majanduskasvu." See on tsitaat IRL-i ühe ideoloogi, Sven Sesteri suust. Minu küsimus on õigupoolest selline: milliseid võtteid te olete kasutanud, et varem vähemalt sõnades tööjõumaksude vähendamist toetanud IRL on Keskerakonna moodustatavas valitsuses saanud nüüd äkki tööjõumaksude eestkõnelejaks?

10:30 Kadri Simson

Aitäh! Ma ei ole volitatud siin rääkima IRL-i nimel. Aga ma saan aru, et nad tõepoolest otsivad võimalusi, kuidas muuta makse nii, et tööil käivatele inimestele jääks rohkem raha kätte. Kõnealune sotsiaalmaksu määra vähendamine seda otseselt ei taga, sest see ei tähenda palkade kasvu. Sotsiaalmaksu määra vähendamine, eriti poole protsendi ulatuses, ei tähenda seda, et tööandjatel tekiks võimalus luua uusi töökohti või oleks üldse motivatsiooni seda teha. Ma tuletan veel kord meelde, et sotsiaalmaksu määra pooleprotsendiline alandamine tähendab tööandjale ühe keskmise palgaga töötaja kohta 5,3 eurot võitu. Tunnistagem, et see ei pane looma uusi töökohti.

10:30 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Keit-Pentus Rosimannus, palun!

10:30 Keit Pentus-Rosimannus

Aitäh! Ma jätkan IRL-i ühe põhiideoloogi Sven Sesteri sõnade vahendamist kirjast, mille ta on viimase kuu aja jooksul saatnud Riigikogu rahanduskomisjonile. Tema seisukoht selle eelnõu suhtes on olnud paraku täpselt vastupidine. Nimelt, ta viitab andmetele, mille põhjal on leitud et 1%-line tööjõumaksu määra langetus suurendab hõivet 35% ja mõju tööandjale avaldub selle kaudu, et maksulangetuse ulatuses saavad nad näiteks töötajatele suuremat palka pakkuda või uusi töötajaid palgata. Kas see seisukoht, mida tol hetkel rahandusministri ametit pidanud Sven Sester veel kuu aega tagasi Riigikogule väljendas, on teie andmetel nüüd muutunud?

10:31 Kadri Simson

Esiteks, isiklik repliik. Ma arvan, et Sven Sester peab teid väga sümpaatseks, kui te nimetate teda peaideoloogiks. See on kindlasti kompliment, selliseid võiks siit saalist rohkem kosta. Aga nüüd see küsimus, kas 5,3 euro võitmine paneb tööandjat palka tõstma. Võimalik. Usume, et tööandjad ei taha maksumuudatustest midagi muud kui ainult paremaid olusid oma töötajatele. Kuid on olemas märksa lihtsamaid ja selgemaid maksuviise, mille abil töötajad saavad peale maksude tasumist enam raha oma pangakontole.

10:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Terje Trei, palun!

10:32 Terje Trei

Aitäh, juhataja! Hea ettekandja! Mul jäi kõrva teie ütlus, et kõik, mis edasi saab, on selle nimel, et tööil käivale inimesele jääks rohkem raha kätte. Kas te saate kinnitada, et kõigil inimestel, kes tööil käivad, jääb tulevikus rohkem raha kätte?

10:32 Kadri Simson

Seda ma ei saa praegu kinnitada. Aga ma arvan, et enamikul tööil käivatest inimestest on järgmisel aastal oodata häid uudiseid.

10:32 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Igor Gräzin, palun!

10:32 Igor Gräzin

Oot-oot, miks? Ma tegelen praegu teiste asjadega. (Naer, kommentaar saalist.)

10:33 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Saite vastuse esitamata küsimusele. Väga tore. Läheme edasi. Jaanus Karilaid, palun!

10:33 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! Opositsioonierakonna liikmed pole vist viitsinud eelnõu läbi lugeda. Seal on väga hästi ära toodud maksumaksjate liidu seisukohad, miks nad ei toeta sotsiaalmaksu lae alandamist. Olge hea, tuletage meile meelde, mis on need põhjused.

10:33 Kadri Simson

Tõepoolest, seda muudatust ei tehtud seadusesse üksinda, vaid sellega käis kaasas ridamisi ettevõtjatele ebasoodsaid muudatusi. Maksumaksjate liit andis teada, et üldise paketi, seitsme maksu koosmõjus ettevõtjate olukord pigem halvenes. Sotsiaalmaksu määr oli kogu selles paketi üks asi, mida reklaamiti, aga maksumaksjate liit leidis, et sotsiaalmaksu vähendamine sellises ulatuses ei anna tööandjatele piisavalt suurt efekti, et luua uusi töökohti või viia ellu struktuurseid majandusreforme. Samuti oli liit ühel meelel nende ettevõtjatega, kes leidsid, et neil on piinlik saada maksuvähendust, millega kaasnev kütuseaktsiisi ja majutusasutuste käibemaksu tõus kahjustab Eesti majandust ning halvendab paljude inimeste toimetulekut. Tuletan meelde, et selles paketi, mis eelmisel aastal vastu võeti, kasvas majutusteenuste käibemaks 5% võrra, 9%-lt 14%-le. Turismifirmade liidu hinnangul pidurdab valitsuse selline otsus tõsiselt Eesti majanduse arengut ja eksporti ning kahjustab turismisektoris hõivatute toimetulekut.

10:35 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Remo Holsmer, palun!

10:35 Remo Holsmer

Aitäh! Küsimus on järgmine. Kaubandus-Tööstuskoda, õiguskantsler, Tööandjate Keskliit ning Riigikogu õigus- ja analüüsiosakond on üheselt öelnud, et sellist maksumuudatust alla kuuekuulise etteteatamise ajaga ei saa teha, sest see rikuks maksukorralduse seadust. Eile ma sain ERR-i portaali uudistest infot, mille kohaselt Keskerakond kinnitas, et arutab asja oma juristidega ja ehk on siiski kuidagi võimalik sotsiaalmaks uuest aastast samaks jätta. Kuidas need arutelud on läinud? Kas õiguskantsleri ja ettevõtlusorganisatsioonide arvamus on nüüd pisenenud, sest on kellegi anonüümse juristi arvamus, mille pinnalt ta kujundate seisukoha, et kuuekuulise etteteatamise aja nõuet võiks rikkuda?

10:36 Kadri Simson

Ma tänan, et annate mulle võimaluse kommenteerida eilset AK-d. Ma olin sunnitud andma kommentaari enne, kui õiguskantsler oli oma kirja postituviga siia Riigikokku saatnud. Mul ei olnud võimalik tema kirja enne näha, aga juba küsiti kommentaari. Seda kirja refereeriti mulle mõneti piiravamalt, kui see tegelikult on. Õiguskantsler annab siin ju selged viited. Ta ütleb kõigepealt seda, et sotsiaalmaksu langetamise sihtrühma ja eesmärgi vaadeldes ei ole lihtne öelda, kes on või pidi olema tegelik muudatusest kasusaaja. Kuna töötajal ei saa tekkida sotsiaalmaksu määra langetamisest nõuet riigi või tööandja vastu, st tema ei ole õigusliku ootuse subjekt, tuleb sotsiaalmaksu langetamise ärajätmist lühiajalises perspektiivis vaadelda eelkõige ettevõtlusvabaduse ja ettevõtja õiguspärase ootuse riivena ja analüüsida selle põhjendatust ning seeläbi põhiseaduspärasust. Seega, õiguskantsler ütleb selgesti, et ta ei ole saanud praegu veel piisavalt aega, et analüüsida põhjendatust ja seeläbi põhiseaduspärasust. Täna tähelepanu eest!

10:37 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aivar Sõerd, palun!

10:37 Aivar Sõerd

Aitäh, austatud juhataja! Austatud ettekandja! Maksukorralduse seaduses sätestatud reegel, mille järgi üldjuhul peab maksukorralduse muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele jääma vähemalt kuus kuud, võeti vastu alles hiljuti. Meil oli ka rahanduskomisjonis konsensuslik arusaam, et see on üks suur samm edasi, see on riigi ja ettevõtjate vaheline kokkulepe, mis annab teatud stabiilsuse. Kas te selle peale ei ole mõelnud, et kui te tahate selle eelnõu jõustada, siis äkki selline samm devalveerib kokkulepet ja maksukorralduse seaduses sätestatud põhimõtet? Kas see ei muutu tulevikus mõttetuks, kui riik asub niimoodi meelevaldselt mingit kokkulepet tõlgendama?

10:38 Kadri Simson

Ma tänan küsimuse eest! Kui te küsite, kas mingi samm devalveerib selle otsuse mõju, siis ma ütleksin, et see devalveeriti eelmisel kevadel, kui valitsus soovis kohe peale valimisi väga kiiresti tõsta makse. Seda tehti seetõttu, et kindlasti poole aasta sisse jõuda. Normaalse menetlemise ajaga poleks jõutud seadust vastu võtta juunikuus, sellepärast algatati siin Riigikogus kobareelnõu. Ma tuletasin juba teile meelde, et valitsus tahtis saata kolm maksupaketti, aga tegelikult liideti – andmata seletusi, miks – kõik maksud, mis Eestis eksisteerivad, ühte kobareelnõusse. Seaduseelnõu algatati 25. mail. Riigikogule ei antud piisavalt aega muudatusettepanekute tegemiseks ja vastuvõtmine seoti usaldushääletusega. Selline teguviis ilmselgelt rullib üle normaalsest Riigikogu menetluspraktikast. Ka toonane president juhtis tähelepanu sellele, et nii ei ole ilus. Seega, devalveerimine sai alguse juba eelmisel aastal, teie enda kaastööl.

10:39 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile rohkem küsimusi ei ole. Ma palun nüüd ettekandjaks rahanduskomisjoni esimehe Remo Holsmeri!

10:39 Remo Holsmer

Austatud istungi juhataja! Head kolleegid! Rahanduskomisjon arutas kõnealust eelnõu 7. novembril. Algatajate esindajad Keskerakonna fraktsioonist, Kadri Simson ja Tarmo Tamm, andsid eelnõu kohta majanduskomisjonile ülevaate, mis enam-vähem kattub selle tutvustusega, mida Kadri Simson ka täna siin teile kirjeldas.

Lühidalt sisust. Kehtiva sotsiaalmaksuseaduse kohaselt langetatakse sotsiaalmaksu määra alates järgmise aasta 1. jaanuarist seniselt 33%-lt 32,5%-le ja alates 2018. aasta 1. jaanuarist 32,5%-lt 32%-le. Praegu arutatava eelnõu eesmärk on loobuda sotsiaalmaksu määra vähendamisest nii järgmisel aastal kui ka 2018. aasta 1. jaanuarist.

Valitsuse seisukoht, mille saatis meile rahandusminister Sven Sester, oli üheselt mõistetav: eelnõu mitte toetada. Tutvustan ka rahandusministri põhjendusi. Tsiteerin rahandusministri kirja: "Seletuskirjas on viidatud sotsiaalmaksu määra langetamise olematule mõjule tööandjate jaoks. Muudatuse mõju tööandjale ei ole kindlasti olematu. Määra langetamise mõju maksukoormuse vähenemisele on 2018. aastal ligi 90 miljonit eurot, mis on umbes 0,4% SKP-st. [...] Vaatamata sellele, et maksumäära vähendamine võib erasektorile tunduda marginaalne, kinnitavad nii üldine majandusteooria kui ka erinevad uuringud, et tööjõu maksukoormuse vähendamine avaldab positiivset mõju hõivele. Näiteks Eesti Panga analüüsis [...] leiti Eesti andmete põhjal, et 1% tööjõu maksumäära langetus suurendab hõivet 0,35%. Mõju tööandjatele avaldub läbi selle, et maksulangetuse ulatuses saavad nad näiteks töötajatele suuremat palka pakkuda või uusi töötajaid palgata." Mõõngem, et see kiri on saadetud rahanduskomisjonile mõni aeg tagasi, vist umbes kuu aega tagasi.

Täna hommikul sain ma uue kirja. Küsisin rahandusministrilt, mida ta sellest eelnõust nüüd arvab, sest oli kuulda, ka tema suu läbi, et sotsiaalmaksu ja tööjõumaksu langetus enam niivõrd prioriteetne ei ole. Seisukoht on järgmine (tsiteerin): "Minu seisukoht sotsiaalmaksu määra langetamise võimaliku tühistamise kohta on, et seadusandjal peab olema võimalus asendada üks riigi funktsiooni täitmise meede teisega, iseäranis juhul kui tegemist on varem seadustatust tõhusama abinõuga." Kõik saavad ise hinnata seda seisukohta.

Tulen tagasi komisjoni arutelu juurde. Me keskendusime põhiliselt samale õigustatud ootuse printsiibile ja maksukorralduse seaduse §-le 4¹, mis ütleb, et maksumuudatuste vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab jääma kuus kuud. Sellest tulenevalt saatsin ma rahandusministrile, õiguskantslerile, kaubandus- tööstuskojale, tööandjate keskliidule, Teenusmajanduse Kojale ning ka Riigikogu Kantselei õigus- ja

analüüsi osakonnale kirja, kus ma palusin nende seisukohta, kas maksukeskkonna muutmine negatiivsemas suunas vähem kui kuuekuulise etteteatamise ajaga on kooskõlas maksukorralduse seaduse §-ga 4¹. Järgnevalt tutvustan nende kõikide seisukohti ka teile.

Õiguskantsler Ülle Madise ütleb, et põhiseadus võimaldab Riigikogul muuta maksuseadusi ja kui Riigikogus muutub valitsuskoalitsioon, siis on loomulik, et muutub ka poliitika. See aga ei tähenda, et maksumuudatusi võiks teha vaid mõnenädalase etteteatamise ajaga. Õiguspärase ootuse piiramine, praegusel juhul maksulangetuse ärajätmine mõnenädalase etteteatamisega, nõuaks erakordselt kaalukaid põhjuseid. Praegusel juhul õiguskantsleri ametkonna nõunikud selliseid asjaolusid ei leidnud.

Lisaks kirjutab õiguskantsler nii: "Tähtajaliselt sätestatud regulatsioon koostoimes MKS §-s 4¹ sätestatuga, millega seadusandja on lubanud kehtestada maksu suurendavaid muudatusi üldjuhul kuuekuulise etteteatamisega, on andnud ettevõtjale mõistliku ootuse, et eeloleval ja sellele järgneval aastal töjõukulud sotsiaalmaksu arvel mõningal määral vähenevad." Selle kohta, kas praegu on erakorraline olukord Eesti Vabariigis, ütleb õiguskantsler: "Näiteks on maksude ootamatu ja äkiline muutmine mõistetav olukorras, kus riiki on ootamatult tabanud majanduskriis, looduskatastroof või mõni muu *force majeure*. Ootamatuid muudatusi ei saa õigustada aga pelgalt sooviga muuta poliitikat. Samuti ei piisa ainult soovist saada riigieelarvesse juurde raha, sest riigi fiskaalhuvi ei kaalu üldjuhul üles õiguspärase ootuse riivet."

Eesti Kaubandus-Tööstuskoja kirjas on öeldud: "Kaubanduskoja hinnangul on sotsiaalmaksuseaduse muudatus, millega tunnistatakse kehtetuks 01.01.2017 jõustuv sotsiaalmaksu määra langetamine [...] vastuolus maksukorralduse seaduse §-ga 4¹. Viidatud sättes on selgelt välja toodud, et maksuseaduse (sh sotsiaalmaksuseaduse) ning selle muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud." Kaubanduskoda rõhutab: "... viidatud põhimõtte jõudis maksukorralduse seadusesse Kaubanduskoja eestvedamisel toimunud kollektiivse pöördumise kaudu, millele andis allkirja ca 1300 ettevõtet ja ettevõtlikku inimest. Riigikogu võttis vastavad muudatused vastu 80 poolthäälega 19. veebruaril 2015. Kollektiivse pöördumise eesmärgiks oli suurendada maksukeskkonna ettenähtavust, anda ettevõtjatele aega maksumuudatustega kohanemiseks ning vältida olukorda, kus riigieelarve tulude suurendamise eesmärgil soovitakse kiirustades muuta maksuseaduseid. Sotsiaalmaksu määra vähendamise kehtetuks tunnistamine vähem kui kahekuulise etteteatamistähtajaga ei ole kindlasti kooskõlas kollektiivse pöördumise eesmärgiga ega põhiseaduses kirjeldatud õiguspärase ootuse põhimõttega."

Tööandjate keskkliit kirjutab: "Eesti Tööandjate Keskkliit ei ole kindlasti nõus seadusemuudatusega, mis rikub MKS § 4¹ põhimõtet, et ettevõtjale ebasoodsama maksumuudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele peab jääma 6 kuud. Ettevõtjad ja riik on seadusemuudatusega juba pikalt ette arvestanud ning oma finantsarvestuse vastavalt korraldanud. Seega oleks sellest viimasel hetkel loobumine vastutustundetu". "Töjõumaksude koormuse vähendamine on Eesti Tööandjate Keskkliidu üks põhilisi eesmärke," lisavad nad.

Riigikogu Kantselei õigus- ja analüüsi osakond leiab oma arvamusavalduses, et soovitav seadusmuudatus, millega tühistatakse 01.01.2017 jõustuv sotsiaalmaksu määra langetamise säte, läheb vastuollu maksukorralduse seaduse §-s 4¹ sisalduva maksuseadusi käsitleva *vacatio legis*'e mõistlikkuse määraga – vähemalt kuuekuulise tähtajaga, mis peab olema maksuseaduse muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahel. Need on vahepeal saabunud seisukohad eelnõu suhtes.

Tulles tagasi 7. novembri rahanduskomisjoni istungi juurde, ütlen, et komisjon langetas järgmised otsused: võtta eelnõu päevakorda tänaseks, 17. novembriks 2016 (see oli konsensuslik otsus) ja teha ettepanek lükata eelnõu esimesel lugemisel tagasi. Tagasilükkamise poolt olid komisjoni liikmed Kalvi Kõva ja Kalev Kotkas sotsiaaldemokraatidest, Priit Sibul IRL-ist ning Aivar Sõerd, Urve Tiidus ja Remo Holsmer Reformierakonnast. Vastu olid Andres Ammas Vabaerakonnast ning Kadri Simson, Kersti Sarapuu ja Tarmo Tamm Keskerakonnast. Ettepanek on eelnõu esimesel lugemisel tagasi lükata. Täna!

10:48 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Aitäh, austatud ettekandja! Teile on ka küsimusi. Märts Sults, palun!

10:48 Märts Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea ettekandja! Äkki te värskendate kolleegide mälu ja meenutate, kuidas moodi see maksumuudatus vastu võeti ja milline kommentaar oli õiguskantsleril siis, kui maksuseadus sellisel

kujul vastu võeti, nagu te praegu tahate säilitada, rääkides, et meie ehk Keskerakonna ettepanek on natukene seadust ennetav – mitte rikkuv, vaid ennetav. Kirjeldage proua Madise sõnavõttu teie kobarseaduse kohta ja rääkige, mida ütles meie õiguskantsler siis, kui te selle vastu võtsite. Kuidas teie tookord põhjendasite oma seadusmuudatuste vajalikkust?

10:49 Remo Holsmer

Aitäh! Seaduste n-ö ennetavuse koha pealt ma just kirjeldasin teile neid positsioone, mida on saatnud õiguskantsler, tööandjad ja kaubanduskoda. Õigustatud ootuse printsiibi rikkumine ja maksukorralduse seaduse § 4¹ rikkumine on selgelt ja üheselt teile ette loetud. Mul ei ole käepärast õiguskantsleri varasemaid arvamusi. Ilmselt te viitate 2015. aasta kevadele. Kui on soov neid saada, siis keegi otsib need välja ja saadab teile.

10:49 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Kadri Simson, palun!

10:49 Kadri Simson

Aitäh! Lugupeetud rahanduskomisjoni esimees! Te ütlesite oma ettekandes, et õiguskantsler ei leidnud kaalukaid põhjuseid. Ma loen teile ette õiguskantsleri kirja teise lehekülje lõpu ja kolmanda alguse. "Eeltoodut kokku võttes: riik võib otsustada muuta tähtajaliselt antud lubadust langetada sotsiaalmaksu määra, kui selleks on kaalukad põhjused. Kuna Teie palutud kirjale vastamise tähtajaks ei ole võimalik kindlaks teha, kas kaalukaid põhjuseid tähtajaliselt sätestatud sotsiaalmaksu määra langetava regulatsiooni muutmiseks on olemas, ei saa õiguskantsler anda ühest seisukohta, kas muudatused oleksid põhiseadusega kooskõlas." Minu küsimus kõlab nii: miks te tsiteerite meile kirju valesti?

10:50 Remo Holsmer

Aitäh! Ma ei küsinud teie käest täpselt samasisulist küsimust, kui te tsiteerisite võimalikke käibemaksuseaduse muudatusi, mis samamoodi on siin kirjas olemas. See ei vii meid eriti kuhugi. Aga õiguskantsler ütleb, et maksude ootamatu ja äkiline muutmine on mõistetav olukorras, kus riiki on ootamatult tabanud majanduskriis või looduskatastroof. Mina saan õiguskantslerist nii aru, et tema ega tema nõunikud ei ole täheldanud Eestis hetkel ei looduskatastroofi ega ka majanduskriisi. Ma ei mäleta, et ka teie oleksite oma siinses sõnavõtus maininud Eestit tabanud majanduskriisi või looduskatastroofi. Eelnõu algatajana peaksite teie ütleva kaalukad põhjused, miks peaks rikkuma maksukorralduse seaduses sätestatud printsiipi, et maksumuudatused tuleb vastu võtta kuus kuud enne nende jõustumist.

10:51 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

10:51 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Lugupeetud komisjoni esimees! Euroopa Komisjon on järjekordselt kinnitanud, et järgmise aasta riigieelarve ei ole struktuurses tasakaalus. Eelarve baasseadus aga keelab meil vastu võtta seadust, mis ei ole struktuurses tasakaalus. Miks esitas valitsus Riigikogule seaduseelnõu, mis ei vasta seadusele?

10:52 Remo Holsmer

Mis meil siin ongi? See, mida me hetkel arutame, on sotsiaalmaksuseaduse, tulumaksuseaduse ja teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu 288. Eelarve seadust, mille teine lugemine lõppes eile ja kolmas lugemine tuleb aasta lõpus, täna päevakorras ei ole. Lugesin küll minagi seda uudist, millele te viitate, Euroopa Komisjoni hinnangut Eesti eelarvepositsiooni kohta. Eesti riigi eelarve on tehtud struktuurse ülejäägiga 0,2%. Debatt Rahandusministeeriumi, Eesti Panga ja Euroopa Komisjoni vahel hindamaks, millises positsioonis on Eesti eelarve ja millises positsioonis on Eesti majandus, on käinud viimased aastad. Arvamused on olnud erinevad, te teate seda väga hästi. Seal on meetoodika erinevus, seal on eelduste erinevus. Euroopa Komisjon hindab Eesti majandust olevat ühel positsioonil, Rahandusministeerium ja Eesti Pank teisel positsioonil. Ärge sellest uudisest suurt draamatikat välja

lugege. Riigieelarve on struktuurses ülejäägis, riigi rahandus on heas korras ja ma loodan, et see jääb nii ka tulevikus.

10:53 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Imre Sooäär, palun!

10:53 Imre Sooäär

Aitäh, hea juhataja! Austatud ettekandja! Erinevalt Riigikogust, kellel on eelarve vastuvõtmiseks aega kuni tuleva aasta märtsikuuni, on väga paljudel ettevõtjatel järgmise aasta eelarve juba tehtud. Ilmselt on nad arvestanud ka kogu maksukeskkonnaga. Kas teil on teada ka ettevõtjate ja organisatsioonide arvamused? Mida arvavad Eesti Tööandjate Keskliit, Eesti Kaubandus-Tööstuskoda ja teised organisatsioonid praegusest muudatusest? Mis tagajärgi see neile toob ja milline on nende arvamus maksude tagasipööramise kohta vähem kui kuue kuu jooksul?

10:54 Remo Holsmer

Aitäh! Ma lugesin enne juba kõik arvamused teile ette. Ma küsisin seisukohta Eesti Kaubandus-Tööstuskojalt, Eesti Tööandjate Keskliidult ja ka Teenusmajanduse Kojalt. Nende kõigi ühine seisukoht on selline, et nii lühikese etteteatamisajaga ei saa maksumuudatusi maksumaksjale kehvas suunas teha. Põhjus on sama, millele teiegi viitasite – eelarved on juba ammu tehtud, aga praegu on novembri lõpp ja meil käib selle konkreetse eelnõu puhul alles esimene lugemine. Kindlasti rikub see ettevõtjate ootusi ja plaane.

10:54 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Jaanus Karilaid, palun!

10:54 Jaanus Karilaid

Aitäh juhatajale! Hea ettekandja! Arutatava eelnõu kontekstis on palju räägitud ka haigekassa suurest miinusest. Tegelikult on sellest miinusest räägitud pikki aastaid. Kuna teile meie lahendus ei sobi, siis rääkige palun enda lahendusest. Kuidas haigekassa miinust likvideerida?

10:55 Remo Holsmer

Aitäh! Sotsiaalmaksu langetus 1% võrra ei vähenda mingilgi määral haigekassa tulusid. Haigekassale kompenseeritakse sotsiaalmaksust vähem laekuv summa riigieelarvest otse. Mis puudutab haigekassa eelarvet laiemalt, siis järgmistel aastatel kasvab eelarve, mis praegu on *circa* miljard eurot, 50–60 miljonit aastas ja jõuab nelja aastaga 1,2 miljardi euroni. Nii et kasv on päris märkimisväärne. Ilmselt on vähe võrreldava kasvuga avaliku sektori institutsioone, asutusi, ministeeriume, kes saavad sellist kasvu nautida. See ei tähenda muidugi, et haigekassa suudaks kõiki oma funktsioone täita. See, mida selle raha eest suudetakse Eesti inimestele pakkuda, on juba küsimus neile endale. Aga veel kord, sotsiaalmaksu langetus ei mõjuta haigekassa tulusid, sest need kompenseeritakse riigieelarve muudest tuludest.

10:56 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Külliki Kübarsepp, palun!

10:56 Külliki Kübarsepp

Aitäh, hea aseesimees! Hea komisjoni esimees! Selle eelnõu puhul olete te väga palju materjali korjanud eri osapooltelt. Miks te ei ole samamoodi käitunud teiste eelnõudega, mida komisjon on menetlenud? Eile me menetlesime riigieelarvet, mille puhul oleksid mitmed opositsioonierakondade esitatud muudatusettepanekud kindlasti väärinud ühiskonna laiema heaolu mõttes toetamist, aga te ei olnud isegi analüüsi küsinud. Miks te ei ole teiste eelnõude puhul nii põhjalikult toimetanud?

10:57 Remo Holsmer

Aitäh! Ei ole nõus. Rahanduskomisjon on kõigi eelnõude puhul olnud väga kaasamisaldis. Ma toon näite investeerimisfondide seadusest, mille valitsus saatis Riigikokku. Järgmistel päevadel me saatsime kohe

kõigile turuosalistele välja kirjad, milles me küsisime arvamust selle seaduseelnõu kohta, ja nii teeme ka teiste seaduste puhul. See on lihtsalt üks näide. Kuna kaasamise teema Riigikogu tasandil on äärmiselt aktuaalne, siis ma arvan, et tulevikus peaks sellist praktikat kindlasti jätkama, olgugi et valitsus on juba enne eelnõu väljatöötamist läbinud kooskõlastusringid ministeeriumide, huvigruppide ja ka organisatsioonide vahel. Ma arvan, et on igati mõistlik, kui Riigikogu küsib arvamusi ja selgitab välja positsioonid. Ma saan aru, et kriitika on selles, et me oleme küsinud liiga palju arvamusi. (Saalist hõigatakse: "Liiga vähe!") Keegi ütleb, et liiga palju, keegi arvab, et liiga vähe. Praeguse eelnõu puhul olen küsinud tõesti mitmelt osapoolelt ja arvan, et sellist praktikat peaks jätkama ka tulevikus.

10:58 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Olga Ivanova, palun!

10:58 Olga Ivanova

Aitäh, lugupeetud eesistuja! Austatud ettekandja! Ma tahan lihtsalt selle eelnõu ja teie seisukoha valguses meelde tuletada 2009. aastat, kui juunikuus võeti vastu käibemaksuseaduse muudatused, mis jõustusid 1. juulil. Ettevõtjatele ei olnud aga jäetud mitte mingit etteteatamisaega. Ja siis, tuletan meelde, kerkis käibemaks 20%-ni. Tookord viitas õiguskantsler samamoodi sellele, et see on põhiseadusvastane, aga ikkagi jäi see kehtima. Teie toleaegne peaminister Andrus Ansip kaitses seda eelnõu. Praegu me räägime sellest, et ettevõtjate jaoks ei olegi veel jõudnud midagi muutuda, 33% jääbki 33% peale ja ongi kõik. Kuidas teie seda kommenteerite?

10:59 Remo Holsmer

Aitäh! Ma saan aru, et keskfraktsioon soovib sotsiaalmaksu tõsta. Arusaadav, poliitiline valik. Praegu kehtib seadus, mis vähendab sotsiaalmaksu. Te viitasite 2009. aastale. Maksukorralduse seadust muutis Riigikogu 2015. aastal konsensusega – kõik neli erakonda, kes parlamendis olid, leidsid õiglase olevat sellise printsiibi, et maksumuudatuste vastuvõtmise ja jõustumise vahele peaks jääma kuus kuud. Poolt olid Keskerakond, Reformierakond, IRL ja sotsiaaldemokraadid. Kui te üritate nüüd kaitsta lühemat etteteatamise aega ja maksude tõstmist, siis ka see on mõnes mõttes positsioon. Mina sellega ei nõustu.

11:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Märt Sults, palun!

11:00 Märt Sults

Aitäh, härra eesistuja! Hea ettekandja! Millised maksumuudatused, mida Reformierakond valitsedes on teinud ja mis ajas vaadatuna tunduvad riigile kahjulikud olevat, peaksid teie kui poliit tehnoloogilise geeniuse arvates veel muudetud saama?

11:00 Remo Holsmer

Aitäh küsimuse eest! See ei puuduta kõnealust eelnõu ja komisjonis me seda ei arutanud ka.

11:00 Aseesimees Helir-Valdor Seeder

Tarmo Tamm, palun!

11:00 Tarmo Tamm

Aitäh, juhataja! Hea komisjoni esimees! Ma küsin õigustatud ootuse kohta. Nagu me teame, võeti 2009. aastal omavalitsustelt ära tulubaasi osa 0,5%. Samuti teame, et põllumeestel on õigustatud ootus saada üleminekutoetust, et olla võrdses konkurents. Miks on õigustatud ootus valikuline?

11:01 Remo Holsmer

Aitäh! Õigustatud ootus arutatava eelnõu kontekstis on see, et ettevõtjatele negatiivses suunas tehtavad maksumuudatused peavad olema vastu võetud kuus kuud enne seda, kui need jõustuvad. Sellele on viidanud kõik need organisatsioonid ja inimesed, kellele mina olen kirjutanud ja kellelt arvamust palunud. See on ka minu enda seisukoht, et kuue kuu printsiipi tuleb järgida ka tulevikus. Nagu ma enne ütlesin, aastal 2015 on seda põhimõtet toetanud kõik Riigikogus esindatud fraktsioonid.

11:01 Esimees Eiki Nestor

Aitäh, Remo Holsmer! Rohkem küsimusi ei ole. Avan läbirääkimised. Andres Ammas Vabaerakonna fraktsiooni nimel, palun!

11:02 Andres Ammas

Lugupeetav juhataja! Lugupeetavad Riigikogu liikmed! Tööjõumaksude vähendamine on õilis mõte ja minu arusaamist mööda toetavad seda ühel või teisel kombel kõik siin saalis viibijad. Iseasi on, kuidas seda teha. Eelmine valitsuskoalitsioon valis Vabaerakonna hinnangul täiesti ebaõnnestunud tee.

Ettevõtjad küll meie kogemust mööda selle pooleprotsendise maksulangetamise üle rõõmustanud ei ole. Nad on öelnud, et see on pigem kosmeetika või lihtsalt ühe erakonna valimislubaduse väga formaalne täitmine, et tulevaste valimiste eel saaks vähemalt millestki raporteerida.

Iseasi oleks, kui Eesti maksusüsteem muutuks tõesti selliseks kolmel jalal kindlalt seisvaks taburetiks, kus tööjõumaksude ja tarbimismaksude kõrval on ka näiteks varamaksud. Siis oleks see maksusüsteem palju paremini tasakaalus. Sotsiaalmaksu pooleprotsendilisest langetamisest palju rohkem rõõmu oleks ettevõtjatel siis, kui seataks sisse sotsiaalmaksu lagi või kui likvideeritaks praegu kehtiv sotsiaalmaksu miinimum või siis, kui seda miinimumi vähemalt tunduvalt vähendataks. Need oleksid meetmed, mida ettevõtja tunneks ja mis võiks tulevikus tegelikult Eesti majandust elavdada. Vabaerakond loodab, et ka tulevane valitsuskoalitsioon kaalub neid meetmeid väga tõsiselt.

Üks hea kolleeg küsis, kas praegu on meil tegemist katastroofiolukorraga või kriisiolukorraga. Meie arvates kindlasti mitte, selliseid argumente kuidagi põhjuseks tuua ei saa. Demokraatiakriis oli siin saalis möödunud juunis ja see, et sellele on täna mitmed küsimused viidanud, on minu arvates olnud asjakohane. See, mis toimus möödunud kevadsuvel nn kobarseaduse vastuvõtmise ja selle teerulli meetodil läbisurumise käigus, on väga-väga piinlik episood Eesti parlamentaarses ajaloos. Loodame, et ükski tulevane koalitsioon enam kunagi sellist viga ei tee.

Vabaerakonna fraktsioon respektierib, austab väga õiguskantsleri seisukohta ja leiab, et seda tuleb võtta tõsiselt. Eelnõu edasise menetluse käigus peab väga tõsiselt analüüsima, millal seadus tegelikult kehtima hakata saab. Ei ole aga vähimatki põhjust seda täna välja hääletada. Vabaerakonna fraktsioon toetab eelnõu menetluse jäämist. Aitäh!

11:05 Esimees Eiki Nestor

Rohkem läbirääkimiste soovi ei ole, sulgen läbirääkimised. Rahanduskomisjon on teinud ettepaneku juhtivkomisjonina eelnõu 288 esimesel lugemisel tagasi lükata. Seda ettepanekut on vaja täna hääletada.

Austatud Riigikogu, panen hääletusele rahanduskomisjoni ettepaneku eelnõu 288 esimesel lugemisel tagasi lükata. Palun võtta seisukoht ja hääletada!

Hääletustulemused

Ettepaneku poolt on 25 Riigikogu liiget, vastu 67, erapooletuid ei olnud. Ettepanek ei leidnud toetust. (Suur summin saalis, juhataja helistab kella.)

Austatud Riigikogu! Eelnõu 288 esimene lugemine on lõpetatud. Määrän muudatusettepanekute tähtjaks 1. detsembri kell 17.15.

Istung on lõppenud.

Istungi lõpp kell 11.09.